

La fi d'un monstre urbanístic

Cegas, SA, amb l'ajut de l'Ajuntament de València i d'Enagas, SA, desmantella la factoria de gas Lebon de l'avinguda del Port. El gas natural algerià arriba a la ciutat i canvia el mapa energètic del País Valencià.

Rafael Castelló

L'avinguda del Port, via d'eixida des del centre de la ciutat al mar, a finals del segle XIX s'havia transformat en un entramat industrial poc agradable per als ulls de la burgesia valenciana, més aristocràtica que industrial. Barris d'obrers en el trajecte, petites factories, la fàbrica de gas Lebon... els portaren a buscar un altre camí per passejar-se i mullar-se els peus: el Passeig al Mar, ara de Blasco Ibáñez. Avui la problemàtica dels Camins al Grau, més que estètica, que també, és de seguretat i d'estructura urbana.

Des que l'Ajuntament de València atorgà l'establiment de la il·luminació pública per gas, a favor dels industrials Lecocq i Lebon, el 1844, el gas ha estat habitual en la vida de molts ciutadans, bé per aconseguir energia lumínica, bé per obtenir energia calorífica. El 1891, la companyia distribuïdora i, aleshores, productora de gas a partir del carbó, obtenia l'autorització per construir una nova fàbrica en els Camins al Grau. Tanmateix, des de 1946, el gas és utilitzat, quasi exclusivament, com a font de calor, en competència amb altres ofertes de gas, com el butà, i altres energies, com l'elèctrica i els derivats líquids del petroli (gas-oil, fuel...).

Un canvi del mitjà de producció del gas i la firma d'un conveni han permès que la Companyia Espanyola de Gas, SA, Cegas, actual titular de la planta de gas Lebon i distribuïdora del gas ciutat a València, haja enllestit ja el procés de desmantellament de la factoria de l'avinguda del Port. Al mateix temps, l'operació li ha servit per poder subscriure un acord de subministrament de gas a la ciutat sanitària La Fe, que deixarà de consumir petroli, i a l'Hospital General.

La desaparició de la planta de gas que hi ha entre l'avinguda del Port i el vell lilit del Túria, ja estava contemplada al Pla Especial de Reforma Interior del Pla Parcial número catorze, aprovat per la corporació municipal l'abril de 1983. D'aquesta manera, el govern municipal es feia ressò de les constants reivindicacions dels veïns pel perill que suposen el trànsit i emmagatzemament del gas.

Aquesta planta quan fou instal·lada,

a finals del segle passat, estava aïllada de la ciutat. Avui, s'ha vist absorbida pel fort creixement urbà dels darrers decennis, i s'ubica en ple nucli urbà. Des de 1966, la factoria obtenia el gas d'un subproducte del petroli, les naftes lleu-

Ajuntament i Generalitat van pactar el desmantellament de Gas Lebon.

geres. Combustible molt inflamable semblant a la gasolina, era emmagatzemat en la mateixa planta en una quantitat propera a les 20.000 tones anuals.

Al juliol de 1984 es firmà un conveni a quatre bandes entre l'Ajuntament de València representat per l'alcalde, Ricard Pérez Casado, la Conselleria d'Indústria, representada pel conseller Segundo Bru, la Direcció General d'Energia, per la directora Carmen Mestre, i els presidents de l'Empresa Nacional del Gas, Enagas, Martín Eyries Valmaceda, i de Cegas, José Maria Lozoya Augé. En aquest conveni es dissenyava un pla de desmantellament de la fàbrica de Lebon en dues fases.

En la primera fase, la Companyia Espanyola de Gas, Cegas, es comprometia a modificar les instal·lacions per substituir la nafta lleugera pel gas natural, per evitar el trànsit de mercaderies perilloses i eliminar els magatzems del líquid inflamable en zona urbana.

En una segona fase, es construirien dues cambres d'aire metanat. L'una, en els terrenys de l'actual planta, i l'altra, en una parcel·la de l'àrea de Campanar sense determinar. En aquesta fase, la cambra de Campanar aniria desplaçant, a poc a poc, la de l'avinguda del Port, fins a la desaparició, que hauria de produir-se abans de vuit anys.

A canvi, l'Ajuntament es comprometia a mantenir la qualificació urbanística dels terrenys propietat de Cegas, com també a arribar a acords globals en les matèries fiscals i administratives que afectassen el projecte i determinar quin emplaçament donar a la planta de Campanar. La direcció general d'Energia es comprometia a no canviar en un període determinat la relació de preus naftes/gas natural. Per la seua part, Enagas facilitaria el subministrament i la infraestructura del gas natural. I, per últim, la Conselleria d'Indústria intercediria davant la

d'Economia i Hisenda per tal que les emissions d'obligacions de Cegas, lligades a l'operació, tinguessen una consideració especial, sempre que no passassen dels set-cents milions de pessetes.

Les condicions s'han complert, i en aquests moments, la reforma es troba a l'inici de la segona fase. Des de gener de 1985, Cegas substitueix les naftes pel gas natural, de manera que actualment només en passen per la planta d'unes 1.500 a 2.000 tones a l'any, que suposen menys del 10 per cent de la quantitat emmagatzemada anteriorment.

A partir d'ací el procés es veu accelerat per una sèrie de fets destacables. A València s'elabora el Pla General d'Ordenació Urbana, que facilita la determinació de la parcel·la que s'assigna a Campanar per la segona planta. El 1985, l'Estat espanyol signa un acord de subministrament de gas natural amb Algèria, i defineix una política energètica estalviadora de productes derivats del petroli, tot projectant altres plantes regasificadores i ampliant la xarxa de gasoductes. Per tant, Enagas, propietària de l'única planta regasificadora, situa

da a Barcelona, i de més de 1.000 quilòmetres de gasoductes, pren un major protagonisme en la política energètica.

I, per últim, en línia amb la nova política energètica, al juliol d'aquest mateix any es firma el Protocol del Gas, on les companyies distribuïdores, majoritàriament privades, es comprometen en l'abastament dels territoris que els són assignats. Així, Cegas es compromet en el subministrament al País Valencià, entre altres zones de l'estat. I Catalana de Gas i Electricitat, empresa matriu de la Cegas, el 1986 es compromet a invertir de l'ordre dels 6.000 milions de pessetes al País Valencià.

Aquestes setmanes s'inicien les obres de la planta de Campanar. Les instal·lacions tindran la funció de reduir la pressió del subministrament de gas natural d'Enagas, mesclar-lo i obtenir-ne aire metanat, més semblant al que s'utilitza fins ara, i injectar-lo a la xarxa d'abastament domèstic. És a dir, complirà les funcions que fa un transformador de voltatge en l'ús de l'energia elèctrica.

Amb aquesta nova instal·lació de Campanar es podrà subministrar d'ener-

gia la ciutat sanitària La Fe. Aquest centre sanitari estava utilitzant com a font d'energia calorífica el fuel-oil. Açò provocava que fos un punt de forta contaminació i l'ajuntament tractàs de solucionar-lo.

D'altra banda, l'expansió en què es troba Cegas, arran de l'aplicació del Protocol del Gas i les inversions de Catalana de Gas i Electricitat, també s'instal·larà una planta de regulació i mesura, semblant a la de Campanar, a Mislata. Amb aquesta, l'empresa pensa abastar l'Hospital General amb gas natural i no amb gas manufacturat, com feia fins ara.

Si tenim en compte que, a diferència d'altres energies d'origen fòssil, com ara el carbó o el petroli, el gas no llança biòxid de sofre, altament contaminant, sinó que el resultat de la seua combustió és energia, vapor d'aigua i diòxid de carbó, potser podem parlar d'una energia neta. O, si més no, més neta. I, si no, mirem els exemples de Londres i Venècia, on sols es permet la combustió de gas natural per reduir la contaminació ambiental. En l'una, per preservar la vida dels seus milions d'habitants, i en l'altra, per preservar la vida de les pedres dels seus monuments. I sense anar tan lluny, observem la desfeta ecològica que ha provocat la central tèrmica d'Andorra en cremar carbó.

Així, l'exemple a dues plantes de gas natural a la ciutat de València permet a l'ajuntament donar eixida a un greu problema urbanístic (la fàbrica Lebon) i reduir el grau de contaminació, en utilitzar el gas ciutat com a font d'energia calorífica en major nombre d'habitatges i en centres com La Fe.

Ara bé, la reconversió a gas natural no sols és important per a la fàbrica de gas ciutat de València. No oblidem la importància que té aquesta font d'energia per a l'estructura industrial del País Valencià. Només a l'indústria del taulell i la ceràmica de les comarques del nord del País Valencià. Cegas ha aconseguit el 80 per cent del mercat captable. I la Generalitat valenciana sempre ha mostrat un especial interès perquè el subministrament de gas natural també arribe a l'eix industrial Alacant-Elx. Interès que encara està lluny d'aconseguir-se.

Molt han canviat les coses des que Josep Campo, marquès de Campo, i Navarro Reverter lluitaven per la propietat de la Societat Valenciana d'Il·luminació de València en mans de Carlos Lebon, per l'abastament dels poc més de 2.000 fanals que il·luminaven la ciutat de València, amb un gas extret del carbó. □

